

გველის ზეიმი

შენც შეგინიშნია ეს საკვირველი ამბავი? ჩაჰხედავ ადამიანს თვალებში და შემოგანათებს იქიდან რომელიმე მხეცი ან ფრინველი თუ ქვეწარმავალი. დაინახავ ხანდისხან ანგელოსსაც, ნათელის შვილს, ციაგის მოტრფიალეს: თვით სიბრძნეც შემოგხედავს, ღომად გამჭვრეტელი ან სახიერება, კეთილის რამ ტბა, მაგრამ იშვიათად, ათასში ერთხელ. უფრო ხშირად - რაღაც პირუტყვი.

- შემინიშნია მაგეოთი რამ ერთხელ თუ ორჯერ. როგორ არა? ყურადღება კი არ მიმიქცევია, რა სათქმელია?! ხანდისხან გადღინული ჯირკი კარგ ნაცნობს მოგაგონებს და გაგელიმება, ჭაობის ლელი - ქალის წერწეტ წელს. რა ვუყო?! ბევრია კაცის ცხოვრებაში მაგისტანა უხანო გრძნობა წყალწასაღები. ყველა ხომ არ იტყვი. ნპირზედ მომდგარსა სიტყვასა განა ყველასა თქმა უნდა".

- ვიცი! აკი ვითმინე აქამდინ: შენთვისაც არაფერი მითქვამს, არ გაგნდობივარ. ეხლა კი... საქმე ას არის, ამ განცდის სადინელზედ ძნელი ამბავი გადამხდა და გული ველარ ითმენს.

- ავი რამ წაგეკიდა? სთქვი და გაათავე!

- გინახავს, გითვალთვლება გველის თვალები, ღრმად გამზირალი, მარად აზავთებული, ბოროტად გამჭვრეტი გველის თვალები უქუთუთო? ბაღლობიდანვე შიშა მგვრიდა მისი შეხედვა, უძირო რამ ზიზღს. მუდამ სიფრთხილეს მიკარნახებდა, მტრობას უძინებელს.

ნუმზირდეს კაცი თავსა გველისასა".

და ვუმზერდი მარად. ჩვენ დიდ ეზო? არ გავზადებდი მცურავს; შევებრძოლებოდი: ვერ მოვისვენებდი, თუ შევამჩნევდი იმის კვალს სადმე. მისი თვალების მკაცრი გამომეტყველება არ მომასვენებდა, არ დამაწყნარებდა, არ დამაძინებდა; მუდამ საფრთხის შიშა მგვრიდა და ის. მანამ არ გავუჭეჭყდი თავს. რა მარჯვე ჯოხი მქონდა მისთვის დამზადებული!

"უმზირდეს კაცი თავსა გველისასან.

- ბიჭო, გობრონ, ნახავ, თუ მცურავის მსვერპლი არ შეიქმენი ოდისმე რას გადაეკიდე მა წყეულებსა?!

რა იცოდა ბეჩავმა მანგიამ, რომ იმ გამბედაობას სწორედ შიში მინერგავდა და უთმინო ზიზღი ცივ, გლუვ ქვეწარმავლისადმი.

შემდეგ, ცხოვრებაში, ეს შიში და უშრეტი მტრობა გველისადმი გამყვა ბოლომდის. ნამდვილ გველისადმი კი არა,- ქალაქ ადგილას, ბუნების კალთას აშორებული, საღ შევხვდებოდი მცურავს პირისპირ?! - გველის თვალების მექონ ადამიანისადმი. თუ სხვა ცხოველს ან ფრინველს დავინახავდი ადამიანის თვალში, ყურადღებას აღარ ვაქცევდი. ვიცოდი, ეს ჩემი პირადი განცდა იყო და არავითარი კავშირი არა ჰქონდა იმას არც საზოგადო ცხოვრებასთან, არც თითონ იმადამიანის ღირსებასთან, რომლის თვალშიაც ვხედავდი ცხოველს,- პატივსაღებ და პატივდებულ ადამიანის ღირსებასთან. მაგრამ თუ ვნახავდი გველის გამომეტყველებას ვისიმე თვალში, სიწყნარესა ვკარგავდი, უზომოდა ვღელავდი, ვიკუმშებოდი, საბრძოლველ გუნებაზედა ვსდგებოდი. ისეთ ზომებს ვერ მივიღებდი მის საწანაღმდეგოდ, როგორც ბაღლობისას გველის წინააღმდეგ: ვვრც თავს შევუმურავდი მას, ვერც წელს მოვწყვეტდი და... ვერიდებოდი: გავურბოდი, მისგან მოწოდებული კეთილიც გესლი მეგონა ფრიად საფრთხილო. იქნება ბეჩავს კიდეც უკვირდა ჩემი უმიზეზო განზე დგომა, იქნება კიდეც

მოვსწონდი, ვუყვარდი და იტანჯებოდა, მაგრამ რა შემემლო?! ესეთი ჩემი ქცევა მთლად შეუმართებელი იყო ჩემგან, ბუნებისაგან მძლავრად ნაკარნახები. მტკიოდა გული ამნაირ განცდისგამო: ვიცოდი, უსამართლო იყო ეს გრძნობა. როგორ შვიძლებოდა ღვთის სახე ადამიანი მცურავივით დაუნდობელი ყოფილიყო, შხამმორეული?! მაინც უძდიური ვიყავი ამნაირ შთაბეჭდილების წინაშე მთლად ღონემიხდილი.

ესეთ გარემოებაში მაყენებდა ყვითელი პეტრეც, ჩვენი სოფლისბიჭი, შემდეგ ქალაქში, ჩვენ უბანში, ზედ ჩვენ გვერდზედ მცხოვრები ბინადარი. ბაღობიდანვე არ მიყვარდა პეტრე, ვერიდებოდი, თუმცა ჯერ არ დამენახა მის თვალებში გველი გესლიანი: მაშინ არ მქონდა ესეთი განცდა. ადრე გაება პეტრე ქალაქის ცხოვრებას, ხელოსნობას კი არა, ვაჭრებთან მორბედობაა. შემდეგში თითონ ვაჭრობდა, უდუქნოდ ეწეოდა ალებ-მიცემას. რა არ გამოეარნა, ღმერთო ჩემო?! როცა მომიყვებოდა, მიკვირდა, ნუთუ ადამიანის შვილს ამდენი სხვადასხვანაირი ყოფის, ბევრჯერ მდგომარეობის ატანა შეუძლიან-მეთქი. აღსარებას არ მეუბნებოდა, ბევრ რასმე ჰმალავდა ჩემგან, უფერ რამ შემთხვევებს, მაგრამ რასაც მეტკოდა, ისიც ჰმოწმობდა, რომ მხოლოდ წისქვილი არ დატრიალებულიყო მის თავზედ, სხვა ყველაფერი გადაჰხედოდა.

* * *

როცა მე თბილისში მოვეყვი სამუდამოდ საცხოვრებლად, ყვითელი პეტრე ქალაქის ბინადარი კაცი იყო. წინანდელი სახე შეეცვალნა: კოხტა ჩუსტები წვრილად ჩანაოჭებულ მაღალ ყელებით, ბჭყვრიალა ქსოვილის შავი ახალუხი, ვერცხლია ქამარი გობაკეპიანი, წელ-მოკლე ჩოხა ნაოჭასხმული, განიერი შალვარი, ნაბდის ქუდი, რომლიდან ყვითელი ქოჩორი გადმოჰფენოდა შუბლზედ; ოქროს ვეება ბეჭედი ჭიაყელასავით მოძრავ თითზედა. არ კი უხდებოდა ესეთი ჩაცმა: თხელი კაცი იყო, უმუცლო, ძვალ-წვრილი, მოქნილ-მოხრილი; ესეთი ტანისამოსი უფრო თოქმად ნაშენ ვაჟკაცს უხდება, ხორციელად სრულს.

აა! გობრონ, შენა? როგორა ხარ, კაცო? ჩვენ ქალაქში ჩამოგისეირნია.

- მთლად გადმოვსახლდი: აქ ვიშოვნე სამსახური. შენ როგორღახარ? ისევ ფეხზედა ვაჭრობ? კარგად! არა, დუქანი მაქვს შუა ბაზარში. ხილსა ვყიდი, მწვანეულობას, ათას რასმე სხვას. რომ გამოიარო იქით, მიკითხე: მინდა ფიშტალი დაგალოცვინო - მითხრა თავმომწონედ.

და ყელი მოიღერა, მთლად გაიშემა კისერი, თითქო ბალით სავსე თაბახი უდგაო თავზედ. თან თვალები აუციმციმდა, შიგ გეელი აუთამაშდა კმაყოფილი, ახლად გამაძლარი. არც ყელის მოღერება დაჰშვენდა, ღაღღასავით წვრილი კისერისა.

- სიამოვნებით! უთუოთა გნახავ: შენთან მირჩენია ვაჭრობა, მანამ უცნობ ვისთანმე, - ვუთხარი გულწრფელად, რადგან დამენანა, რომ მის წინააღმდეგ ბოროტი მაგრძნობინა მისმა თვალის ჩინმა. ჩემთან არავითარი დანაშაული არ მიუძღვოდა კაცს, არ დაემსახურებინა იმას ჩემგნით მტრობა, თუნდაც უარყოფა.

ჩავიარე შუა ბაზარში. ვიპოვნე პეტრეს დუქანი. ისეთ დროს მივედი, ხილს უწონავდა მუშტარს. მთელი მისი ყურადღება სასწორისაკენ იყო მიმართული. ჯერ დამინახა, მანამ ფული არ ჩამოართვა და სასწორის თეფში არ შეათამაშა, თავის უძვლო თითებით.

-- აი, გობრონჯან, ჩემი დუქანი. მოგწონს?

-- მარჯვე ადგილას არის.

- ნაქირავებელი მაქვს ეს დუქანი, მაგრამ, ღმერთია მოწყალე, მალე ვიყიდი.

- ღმერთმა ხელი მოგიმართოს! ერთი გირვანქა ყველი ამიწონე. წუთზედ მამცა. გავაწორდი. თითო ჭიქა არაყი დავლიეთ იქვე, ხილის რამ მარცვალი შევატანეთ. არ ეცალა საუზმე გაგვეჩაღებინა, მუშტარი ეხვია. ვუსურვე დუქანს ბარაქა. მასწავლა თავისი ბინა. წამოვედი მოვდიოდი და თან იმაზედა ვფიქრობდი, რომ სარჩოსპირი ზოგს იმთავითვე დაჰყვება ბუნებით, ქვიდან გამოიღებს და შეიძენს კი. ვიცოდი, პეტრეს სიტყვა უბრალო კვებნა არ იყო: ალბათ მოზომილი ჰქონდა ყველაფერი, რომ ესე თამამად ამბობდა დუქნის შეძენაზედ. მეც ვაპირებდი ქალაქში პატარა რამ ბინის ყიდვას. ცოტაოდენი ფულიცა მქონდა ამ ჰაზრით გადაგდებული: სხვაგან სამსახურის დროს გადავანარჩუნე.

-- ჯოჯო რომ არის, ხვლიკი რამ პირდაღებული, იმათაც თავიანთი სორო აქვთ კლდის ნაპრალში თუ ჯაგნარის ძირას და შენ რაღა დაგემართა, უბედურო, რომ აგვიკიდნია ბარგი და დაათრევ ერთი უბნიდან მეორეში?! იპოვე ერთი რამ თავშესაფარი და დაბინავდი. მარტოხელი კაცი ხარ. ერთი ოთახიც გეყოფა. თუ ოთახის წინ ხეც იდგება, რომ ზრუნავდე იმაზედ და ზაფხულობით შეგეძლოს მისჩრდილში ჩამოჯდე, სხვა რაღა გინდა? ლუკმა-პურის ფასს ყოველთვის იშოვნე, ვეტყოდი ჩემს თავს.

და ვცდილობდი ფულისათვის ფარა მიმემატებინა, მცირეოდენი თანხა შემეგროვებინა. არ კი გეგონოს ვიკლებდი რასმე ანა ვძუნწობდი. არა! ვსაზრდობობდი წესიერად, მეცვა სუფთად: სალალობოსა და გასართობსაც მთლად არ ვიყავ მოწყვეტილი. უმეტეს დროს კი ჩემ სამსახურს ვანდომებდი და წიგნის კითხვას. წიგნების შოვნას არც თუ იმდენი ხარჯი სჭირდებოდა. ბოლოს გავბედე და შევიძინე სახლი. არა, მე კი არ გავბედავ - შემთხვევამ მიმაგდო ზედ.

- კაცო, გობრონ, სულ საკუთარ ბინაზედა ფიქრობ და, მოდი-გაყიდვინებ, - მითხრა ჩემმა თანამსახურმა.

- ამაღლები მაგრამ ფული იმდენი არა მაქვს, ვალისა კი ისე მეშინიან, როგორც გვეღირსა.

- ვიცი. კარგად გაგიცანი. სწორედ საშენოა: ერთი ოთახი, ზედ მიდგმული პაწაწა ფიცრული და მცირე ეზო.

- სე დგას ეზოში?

-- დგას კარგად მოზრდილი ფშატი. ცოტა შორს კი არის სახლი, ქალაქის განაპირას.

- მაინც სადა?

- ზედ კლდეზედ. სულ უკანასკნელი სახლია მთაწმიდაში. -- ეგ კარგია: მადლობი ადგილი მიყვარს. წყალი?

- წყალი ზედა აქვს, იქვე სელის პირას. წამო. ბარემ წაგიყვანო. სოლად მოგარიგებ: ძალიან უჭირს კაცს და ნაღდს ეძებს.

წავედით. მომეწონა. მოვრიგდით. ჩავაბარე ფული. იმ ჩემმა ამხანაგმა ყველაფერი თითონ მოაგვარა და ნასყიდობის ქალაღი ჩამაბარა. სახლის გამყიდველიც მადლობელი დაგვრჩა.

- ვალსაც მოვიშორებ, ცოტაოდენი კიდევ დამრჩება. ის საძაგელი მევალე კი მემუქრებოდა, შენი ქოხი ჩემს ვალს ვერ აუვაო.

ტომბახი დამჭირდა, სადილი გავაკეთე. ფუძის ანგელოსს შეახვეწეს ჩემი თავი. ძველი სახლის პატრონი მავედრებდა თავის ნაქონ სახლსა თუ ეზოს. ჩემს ამხანაგს თავი მოსწონდა, რომ მარჯვედ დაათავა ეს საქმე და შნოიანად თამადაობდა, ახალ-ახალ სადღეგრძელოებს ამბობდა.

- იქნება ხანდისხან ამოვიდე, დავხედო ამ ეზო-ყურეს, ხომ არ გეწყინება? ძალიან მიყვარდა, შენც შეიყვარე!

- მოდი ხოლმე, მიაგება შენისთანა კეთილი კაცის ნახვა. უთუოდ შევიყვარებ ამ სახლ-კარს.

გადავკოცნეთ ერთმანეთი. წავიდნენ. ფშატს მივეყუდე. კმაყოფილების ღიმილით შევეყურებდი ჩემს ახალ მონაგარს.

* * *

რა კარგი იყო საკუთარი ბინა! კაცი ვიყავი, თავისი ჭერი მეფარა თავზედ. ვერც ერთი ჯოჯო ვეღარა მჯობდა: თუ იმათ ჰქონდათ ხვრელი რამ სორო. ესლა მეც მქონდა ჩემი ბუნაგი. რამდენი ჯოჯო იყო კლდის ნაპრალებში ზედ ჩემ ეზოს წინ! მიყვარდა მათი თვალიერება ჩემი პაწაწა აივნიდან. გამოეფინებოდნენ, გაწვებოდნენ გახურებულ სილაზედ, თბებოდნენ მზეზედ: ამთქნარებდნენ, თვალებს ლულავდნენ, გვერდებს უცხუნებდნენ. გამჩენელს მიეცა მათთვის სიცოცხლე, საზრდო, ბინა, მზის მცხუნვარე სინათლე და თავისებურად ნეტარებდნენ თავის არსებობით, ჰმდლობდნენ კეთილ დ მყოფელ ბუნებას. წიწილებიცა ჰყავდათ, პაწაწინები. თავისებურად თუ უალერსებდნენ, სიყვარულს ამჟღავნებდნენ. ვიჯექი ჩემ ხის ქვეშ, ჩემს საკუთარ ეზოში და კმაყოფილება ავსებდა ჩემ არსებას.

მაინც რა ბევრი უნდა ადამიანის კმაყოფილებას? ლუკმა პური, ბინა უყვედრი, და კეთილი გული. გრილი წყალი არცროდის არ მოაკლდა: იქვე, კლდის ქიმის გაღაღმა, სალი სცვარავდა ცივს ნამს ანკარას: ქსნური ჩემი ლიტრა კარგად ინახავდა სიგრილეს. წავიკითხავდი ვიფიქრებდი, გავილამებდი; ვოცნებობდი კიდევ ხანდისხან. -- რაზედ ვოცნებობდი? იმაზედ, რასაც ოცნებობს მარტოხელი კაცი: ოჯახზედ, ახმაურებულ კერაზედ, თავის ცალ არსებაზედ. რატომ პატარა ეზო მქონდა, ცოტა დათავქვევებული, მაგრამ არც ისე. ბაღს ვერ ეცანცალნა, თუნდაც ახალ ფეხადგმულს. ორი ოთახი მედგა. ერთი ფიცრული იყო და ძალიან პატარა, მაგრამ რა დარბაზები უნდა ორ ადამიანს, თუნდა პატარაცა პყვანდეთ იმათ?! მოყვარულცოლ-ქმარს ცულის ტარზედ დაუძინიათ. კიდევ იყო ერთი ოდის ადგილი, მაგრამ... ერთობ გადაჭარბებული ოცნება არ შეჰფეროდა ჩემს ყოფას.

- გირჩევნია ღარიბი ვინმე მოიყვანო, პატაოსანი ოჯახის ქალი:არ გაუკვირდება შენი ხელმოკლეობა.

- ჰაი, ჰაი, მირჩევნია!

- ჰო, მაგრამ როცა ბალები დაგიჩნდებიან, რაღას აპირებ? შენი პაწაწა ჯამაგირი, ყუთის ტოლა შენი ქობმახი...

- შენც მართალს ამბობ! მაგრამ არც თუ მეტი შიში ვარგა, გადაჭარბებული. ერთი ბალები, თუნდაც მეორეც...

- მერე?

- მერე... მერე ზომიერება, თავის შეკავება. მოთმინებას ნაჩვევი კაცი...

- თავის შეკავება, ზომიერება... აბა ერთი სცადე! ადვილად იტყვის ენა.

იქვე ჩემი ეზოს წინ აზეული ფრიალო ერთ ადგილას თითქმის სწორედ იყო შეკვეთილი, ფართო კიბის საფეხურივით წავაკებული. ქვიშა იყო ზედ დაგროვილი, ზევიდან ჩამორეცხილი შლამი თუ მიწა. მცენარესაც ფეხი მოეკიდებინა იქ: ბალახეულობა, ნარი, ყვავილები ფურფუჭა. ეს წასწორებული ადგილი არ იყო შორს ჩემის ეზოდან, მისვლა კი არ შეიძლებოდა: მთლად მიუდგომელი ქვევიდან, არც ზევიდან შეიძლებოდა ჩამოსვლა: ერთობ დაშვებული, სიპი კლდე.

ჩიტებს უყვარდათ ამ ადგილას შეგროვება: ჭიკჭიკობდნენ, ნავარდობდნენ, ბალახში ბუდარაობდნენ, მის თესლს ჰკენკავდნენ, მთლად უშიშრადა გრძნობდნენ ღვთის შვილები აქ თავს: ბალები ვერ მიუდგებოდნენ, არც ქორი დაეშვებოდა ესე დაბლა, თითქმის სახლებთან. მიყვარდა ჩიტუნების თვალიერება. ვერთობოდი. მიხაროდა ჩემს ახლო სულდგმულთ მხიარულებას. ერთი მაფიქრებდა: თუ ბალები მეყოლებოდა, შეიძლებოდა აფოფებულყოფილი იქ ან ყვავილებისათვის, ან ჩიტების დევნაში და... უთუოდ დაგორდებოდა. არა, ჯერ მაინც საშიში არ იყო ეს, შორს იყო ესეთი დრო: ცოლიც არა მყვანდა ჯერ. შესაძლო კი იყო და ადვილადაც: მოვიწოდებდი - წლის თავზე შევიძენდი. რა შეუძლან ერთს წელიწადსა. თუნდ ხუთ-ექვსსა?! ვუყურებდი ჩიტუნებს, მიხაროდა: რა ფთხრიალი, რა ჟრიაშია, შექცევა, არშიყოფა, ხანდახან კინკლაობაც. რა უშავდა? იქვე რიგდებოდნენ. მაშინვე.

- ოღონდაც რომ ფრინველნი ცისანი, ჰაერის შვილნი! არცა თესენ, არც მოიმკიან და სახიერი აცხოვრებს მათ შვებით.

--- ეგრე გგონია, ჩემო კარგო?

- შეხედე და დაინახავ!

--- ჰო, მაგრამ ახლა იმ დროსა ნახე მაგათი ყოფა, როცა ბნელი ბოროტი სძლევს კეთილ სინათლეს: დღე დაპატარავდება, მზე შავ ღრუბელში დაიმალება, გაიცრიცება, გაცივდება: სასტიკი ქარი ასისინდება გველივით: ბუნება გაიცრიცება და გაითომება: მოესპობათ ყოველი საზრდო ყინვით შებოჭილ ბუნების კალთაზედ.

- ზამთრობით?

- სწორედ! აბა რა ცხოვრებაა მაგათი ყოფა მაშინ?! დახტიან საცოდავად გზა-ბილიკებზედ, ფუნეს ჰქექვენ ნაღვე მარცვლისთვის.

- მაშ რადა სწერია ღვთის წიგნში ესე?

- რა ვიცი! იქნება საწყალის სანუგეშებლად. ბალებსაც ხომ ალუთქვამენ, ეგებ დაჩუმიდესო. იქნება ეგ თქმა იქ იყო ზედგამოჭრილი, სადაც წარმოსთქვეს: ამბობენ, სამხრეთ ქვეყნებში ზამთარი არ იცისო. ესეც არ იყოს, განა ცოტა მტერი ჰყავთ მაგ საწყლებსეხლაც...

დავფიქრდი, მაგრამ მხოლოდ მცირე ხანს. ავყაა ჩემი მეგობარი: რაც უნდა კარგ გუნებაზედ იყო და ლამაზ გარემოებაში, მაინც შავ ღრუბელს იპოვის მოწმენდილ ცაზედ შენის მხიარულებისა.

* * *

პატარა სურვილები მქონდა. შემოსაზღვრული და დიდი რამ ძალა თუ გამჭრიახობა არ უნდოდა მათ ასრულებას: არ აემატებოდნენ ჩემი მისწრაფებები ჩემს უნარს და ვასრულებდი თანდათანობით ჩემს ნდომებს თუ მოქალაქობრივ მოვალეობას.

- უცოლო კაცი ცალმხრივია, არ არის სრული, ვერ იტყვის, ნამდვილი მოქალაქე ვარო.

- რატომ?

- იმიტომ რომ ვერ ასრულებს მოვალეობას: ვერ უზრდის ხალხს შვილს, ვერ ეხმარება ერის გამრავლების აუცილებლობას: იქნება ცხოვრებისა ეშინიან და მისთვის გაუმართლებია თავი, ხოლო მშიშარა რა ვაჟკაცია, რა მოქალაქე?! იქნება ისეთი თვითმოყვარეა, რომ არ უნდა თავი შეივიწროვოს ვისთვისმე, არც საყვარელი არსებისათვის: მხოლოდ თავის თავზედ მზრუნველი აბა რა მამულიშვილობასგასწევს.

- ლამაზად ამბობ! აფსუს, ცარიელი თქმა არის ეგ სიტყვებიშენს პირში, ჰაერის უბრალო რყევა.

- როგორ, კაცო?

- თუ ეგრე ფიქრობ, რად არ ასრულებ შენს ნათქვამს, რას დაეყუდები მარტოდმარტო მიუკარებელ ყარყუმითა?

- არა, ძამიავ, არც თუ მარტო სიტყვის კაცი ვარ: ვასრულებ ჩემს ნათქვამს თანისთანობით, როცა დრო ხელს მიწყობს: ვამბობდი, თბილისში გადავალ-მეთქი და გადმოველი: ვსთქვი - სახლს შევიძენ-მეთქი, და აჰა, ჩემს ჭერ ქვეშ ვცხოვრობ.

- ეს ხომ მე გაგაბედიწე.

- მადლობელი ვარ. მეგობრების დაუხმარებლად ძნელია ყოფა: ერთი - ერთს გირჩევს და გაგაკეთებინებს, სხვა მეორე საქმეში წა-გიმართავს ხელს. ესე ნელ-ნელა და შეუმჩნევლად, აი, ეხლაც საქმე უკვე მოწყობილი მაქვს ვანო მერჩულის დედის დახმარებით: კვირას ქორწილში მეწვიე!

- კაირას? ქორწილში?! ჯვარს იწერ? ვიზედ, ბიჭო?

- ნარგიზაანთ ქალზედ. ცოტა ნასწავლიც არის.

- რა ჰქვია?

- მაია, მაიკო რაღა.

- ფულიანია?

- არა, ღარიბია. მდიდარი რომ იყოს, მე ხომ არც გამომყვებოდა. იმისი გარემოებები რომ ავწონ-დავწონე და ჩემს მდგომარეობას შევუფარდე, ჩემისთანა ალხანასათვის შესაფერ ჩალხანად ვიცანი. მომწონს კიდეც: ღვთის სახე აქვს. იცი? ვგონებ, კიდეც მიყვარს.

-კეთილი! უსათუოდ გეწვევი.

უჩინარი კაცების პატარა ქორწილი. მათთვის საკმაო სიმხიარული.

პატარა ოჯახის საფუძვლის ჩაყრა. წლის თავზედ ბალდი, შემდეგ კიდეც სხვა. ეჰ, წალი და თავი შეიმაგრე, აქაო და ღარიბი ვარო. დავწვრილშვილდი, დავიწიე. მაინც გულს არ ვიტეხდი: გამეზრდებოდნენ, ისევე ავიწევდი. რა ვუყოთ, რომ ეს მერმე იქნებოდა, შორ მომავალში: მანამდისინ კი ტვირთი დამიმძიმებოდა. რა ვქნათ: ოფლითა შენითა სჭამდე პურსა შენსაო და მეც ოფლს ვიწურავდი ჩემი კერის კეთილად მოსაწყობად. არ მეზარებოდა შრომა, არც თავსა ვიზოგავდი.

მაგრამ თანდათან ძნელდებოდა სახლობის შენახვა. ვიხრებოდი ტვირთ ქვეშ, ილუნებოდა ჩემი ნებისყოფა, მეშინოდა, მთლად არ მოღვედილიყო ის, ან არ გადამსხვრეულიყო, ცხოვრების თანაბარ დენაში კადევ როგორმე შევძლებდი სიმძიმის ზიდვას მე და ჩემი ცოლი, მაგრამ ორივეს შიშის ზარსა გვცემდა რამე რყევის შესაძლებლობა: ავადმყოფობისა თუ სხვა კერძო მარცხის მოვლენა ან საზოგადო ცხოვრების უშნოდ შერყევა, რაც ზედმეტ ხარჯს მოითხოვდა.

- ნუ გეშინიან, ჩემო კარგო, მაინც გავუძლებთ: განა ცოტაა ჩვენზედ ღარიბი და გაჭირვებული. ჩვენ ჭერი მაინც გვაფარია თავს, ვერვინ გავგდევის ბინიდან. სხვებს ესეც არა აქვსთ. შენც სამსახურის კაცი ხარ და რა გვიშავს?!

- არაფერი, გენაცვალე! განა გულს ვიტეხ, მხოლოდ მენანება, ნაკლებულებაში ჩაგაგდე და ამთავითვე მოგაკელ რამე სიამოვნებას.

- ისე ლაპარაკობ, თითქო ახალი დანიშნულები ვიყოთ. არ მოგიკვდეს მაიკო, ის თავის თავისათვის არა ზრუნავდეს! დ ღიმილით მეტყოდა დოინჯშემოყრილი.

ვმხნევობდი ცოლის ნუგეშით ოდნავ დაწყნარებული, წელგაშლიო მივდიოდი სამსახურში, მაგრამ იქ, ქალაღდების გადაწერაში გართულს, ხშირად მეღანდებოდა ჩემი მაიკოს სახე. რომელიმე ასო თუ ხაზის მოსმა მომაგონებდა მის დოინჯს, მის ფეხის ნადგამს, ცალმხრივ მის ღიმილს და... გული მიკვნესოდა: დავინახავდი, ქალი მხოლოდ ჩემ გასამხნევებლად იტყოდა ლამაზს: დავრწმუნდებოდი, მისი ღიმილი საცრემლე ღრეჯად გარდაიქმნებოდა, რაკი შინიღგან გამიგულებდა. ვინ იცის, იქნება, როცა ქოხს ალაგებდა, ას ძონძმანს აკერებდა, ან კოჭობში შეჭამადსა ზელავდა, ვინ იცის-მეთქი, ცრემლებს აფრქვევდა.

იცი? ერთხელ წვენი მლაშე მოსვლოდა მაიკოს, უცნაურად იყოწამლაშებული, თითქო მარილი კი არა, სხვა რამ სიმლაშე დასჭარბებიაო და... კოვზი დამივარდა ხელიდან სევდა-ნაკრავსა: ჩემი მაიკოს ცრემლებს გადემლაშებინა საჭმელი. ხომ იცი, ცრემლს თავისებური სიმლაშე მოსდევს, საკუთარი.

- არ ვიცი!

- არ გიგემებია, ბედნიერო?! იგემე! ხომ გყავს სატრფო გულისა? ჰო და როცა ის აგიტირდება შეჭირვებული, თვალეზი ამოუკოცნე და განიცდი ცრემლის თავისებურ გემოვნებას.

სიცოცხლის დენა რომ ძირიანად შეირყა, იმან შეგვაშინა. მთლად ახალ სავალზე გადავარდა ცხოვრების მდინარე ამღვრეულ-აღელვებული. შავად მოქანაობდა აზვირთებული, მოჭქონდა თან არე-მარე, გზა-გზა ჰლექავდა ყველას და ყოველსავე. ამან შემაკრთო, დამამუხლისთავა. მარჯვე მცურაეზი აპყოლოდნენ გაგიჟებულ ღვარს და...რა კაპუეტებს იჭერდნენ ბოროტად მოცეკვავე ტალღებში! თვალეზი თუ აუზა დაქანებულმა მღვრიემ თვით წყლის შვილებს."პური ჩვენი არსობისა მომეც ჩვენ დღე! - ვიტყოდი სუფრის ნასახზედ და... ჩემი შრომა ველარ იძლეოდა ვერც პურს არსობისას, დღიურად საკმარისს, შავ პურის კოტორს გაუცრელს, ბზეზედ დაზელილს. მხოლოდ პური! დღეისთვის მაინც! სატანს რასმე სხვას როგორღა წარმოვიდგენდით. გადელაჯნათ ბნელისშვილებს პურზედაცარსობისა, მოგვიპყრობდნენ ოქროს ფასად. გავტეხდი პურსა, შიში გვიპყრობდა: იგი პური გამდებლის ხელში რძეზედ ზელილი, მიმღებლის ხელში სისხლზედ იყო ნათითხნი, ადამიანის სისხლზედ ჩაშავებულზედ.

წაიღო, გაიტანა სისხლიანმა პურმა სისხლის ოფლით მონაგარი ყოველი კარგი. "არა ვიხილე თესლი მართალთა მთხოველ პურისან, იტყოდა ფონს-გასული გვირგვინოსანი. დასცილებოდა თავის წარსული უკვე ბედნიერს, მთლად დაჰვიწყებოდა. "და ჩვენ ვიხილეთ თესლი მართალთა მთხოველ პურისან ჰაი, ჰაი, ვიხილეო, საკუთარ კანზედ გამოვცადეთ..

მაინც ვცხოვრობდით. რა გვიშავდა წამიერად ტვირთმძიმეებსა?! გვეგონა: წამიერად. იმედის სხივები გვიციაგებდნენ და გვამხნეებდნენ. თავისებური სიამეც კი მქონდა ისევ, ლამაზი განცდები, მეტადრე კვირა-უქმეში, როცა სამსახურიდან თავისუფალი ვიყავი და შემემლო ცოლ-შვილში გამეტარებინა დრო. ყველაზე საამო ის იყო ჩემთვის, როცა ჩემგან ლამაზად მოვლილ ფშატის ქვეშ ვიჯექი და შევეყურებდი ჩვენი ეზოს წინ აყუდებულ სალ კლდეს ოვალუწვდენელს. ვათვალიერებდი მის ნაპრალებს, მის დაღვრემილ სახეს დაღარულს, იმაზედ სასწაულებრ მოსულ მცენარეს, რომელსაც როგორღაც მოეკიდებინა ფესვები, პირდაპირ ქვიდანა სწოვდა თავის საზრდოს და თითონაც ასაზრდოებდა მწერებს მაინც, პატარა ჩიტუნებსაც.

- აი ცხოვრებას უნარი ამასათვის დაუტანებია გამჩენელს, ვფიქრობდი. რომ იტყვიან, სიპზედ დასვა, თავს დაირჩენსო, ამისთანა? იტყვიან. ადამიანიც არის ასეთი: რომ გამოედება ძურწასავით, აღარ მოეფშხვნება, მინამ თავისას არ გაიტანს. ყვითელმა პეტრემაც ესე იცის: ალლოთი მიჰხვდება, სად შეუძლიან გამორჩეს ოქროს და აღარც მოეშვება: სუნს იკრავს მეძებარივით, ლბილად შემოეხვება გველივით, უხსნელად და... დაჰკრავს ნესტარს. ვინღა გადურჩეს ასპიტს გესლიანს?! ამბობენ, ძალიან სარგებლობს გარემოებით, ვინც წლით მდიდრდება, ის დღით მდიდრდებაო.

* * *

ყვითლის მოგონებამ ცუდ გუნებაზედ დამაყენა, სიამე შემიმღვრია. მათ უფრო მძიმე იყო ეს ჩემთვის. რომ იმ დღეს უქმე იყო. მიხაროდა. მზე მხიარულად თამაშობდა კლდის თლილ გვერდებზედ გაფოთლილ ფშატის ქვეშ თითქმის ვნეტარებდი საგრძნობ სადილის მოლოდინში. იქვე ფარდაზედ თამაშობდნენ ჩემი ბალღები: კლდიდან ჩამოცურებული ქვის ფირფიტებით ხუხულას აშენებდა უფროსი, პაწაწა პირღია შესცქეროდა ახალ მოვლენილ ხუროთმოძღვარსა. განა მშურდა პეტრესათვის მისი უნარი ან მეხარებოდა მისი დოვლათი? არა! მის მოგონებაზედ ისე გამითამაშეს წინ მისმა თვალებმა, თითქო თითონ შემოვიდაო ეზოში, ბოროტად მჭვრეტმა გველის თვალებმა. ძალა დავატანე ჩემს თავს, მოვიშორე გონების თვალთაგან უნდო სურათი და გავხვდე ისევ ჩემს კლდეს, იმედიანად მდგარ ურყევ ბუმბერაზს. კლდის ფერდობზედ ეხლაც თვალი დაგკარი იმ წავაკებულ ადგილს მიუდგომელს, რომელზედაც შემრავლებულიყო მცენარე, ტანიც აეყარნა. რიგი ყვავოდა, რიგს თესლი გამოელო, დაპურებულიყო. ჩიტუნები ისევ ირეოდნენ იქ. ნაჩვევი ვიყავი მათით შექცევას. ვუყურებდი, ვსიამოვნებდი: მახარებდა მათი ხალისი, ჟივილ-ხივილი, მათი ცელქობა: გულს მიყუჩებდა, ღიმილის გუნებაზედ მაყენებდა. მზის სხივებში ბანაობდნენ ჰაერის შვილნი მათი დრო იყო: სინათლე, სითბო, მარცვლო უხვობა, მწერთა სიმრავლე.

ამ წავაკებულს ზევიდან კლდის ბექი ჰქონდა წამომდგარი და მისი ქიმი ზედ დაჰყურებდა ამ მდელოიან ადგილს განცალკევებულს. ბექობ ზევით კლდე ისევ ციცაბოდ იყო აწეული, ნაპრალებიანი კლდე, ერთ ნაპრალიდგან

გამოსრიალდა კლდის ფერადვე შეჭრელებული მცურავი და წამოვიდა სალის ქიმისაკენ, გაინაბა ქვის იქით, მოლად გაეკრა სიპს: ძლივსლა ვხედავდი: ოდნავ გამოყო ქვის გვერდით თავი და... ელდასავით დააწყდა ჩიტებს. დაფთხნენ შემრწუნებულნი. ერთი მათგანი პირში შერჩა მტაცებელს. ჩანთქა საცოდავი. დაილუპა სიცოცხლე წყეულისაგან.

- ეჰ, სხვა ბევრი დაენაცვლება დალუპულს: მდიდარია ბუნების ძალა, ულეველი, ბევრეულ სიცოცხლის წარმომშობელი.

- მაინც არა იმისი, რომელიც დაილუპა. გაქრა საუკუნოდ ის განკერძოებული ცნობიერება თავისებური, აღარ გამეორდება. მასთან მოისპო მისთვის მთელი ქვეყნიერებაც, ხეც ყოველ გაზაფხულზედ იმოსება ფოთლებით, მაგრამ მხოლოდ გულუბრყვილოს ეგონება, იგივე ფოთლებიაო ის. არა, ისინი მოისპნენ, მტვერს განერთხნენ, ნიადაგს შეერივნენ მიწის შვილები. ზევითვე აცურდა გველი ნელ-ნელა. მზე ისევ დაჰყურებდა

მდელოთა კორდსა. მთის ნიავი ისევ არხევდა ტანშეყრილ ბალახს, სხივები ჰქარგავდნენ ბჭყვრიალა სირმით ლამაზ ყვავილებს. მეორდებოდა და უსათუოდ დაჰკრავდა მიზანში ამოღებულს. გადანთქამდა დააცურდებოდა მზიან მალლობზედ: სიამოვნებდა მზის მცხინვარე სხივებზედ, გვერდებს უცხუნებდა გახურებულ კლდეს, ლორწოიან გვერდებს გრილს. ბალლობისას უცაბედად ხელი შემიხია გველისათვის და იმ მკვეთრ გრძნობას დღესაც განვიციდი მის დანახვაზედ. იცი? ერთხელ პირისპირ შემეხო სიკვდილი, ვიგრძენი მისი ხელი ჩემს კანზედ და ისეთივე განცდა იყო ის ჩემთვის. გადავრჩი მაშინ, როგორც გაღლობისას გველის შემოხვევას: ღვთის შვილმა მიხსნა საკვირველის ოსტატობით, როგორც ბალლობისას რაღაც განგებამ.

სისხლი ყელში მომდიოდა ამ გველის დანახვაზედაც, მებრალეობდნენ მისი მსხვერპლები. რას ვიზამდი? ასვლა და ეშმაკეულის განადგურება არ შემეძლო: ფეხის მოსაკიდებელი არ იყო სალზედ. ტყვიით შეიძლებოდა მისი მოსპობა, მაგრამ... ბალლობაში რომ მჭერია თოფი, მერმე ხელი აღარ მიხლია იარაღისათვის. თუ ვიშოვიდი, მაინც კლდესაც ავაცდენდი, არამც თუ მასზედ წოლილ გველს.

და შევყურებდი ბოროტებას უღონო-ქმნილი, კარგის ვერ-მგონი. ასიც კი უნდა ვსთქვა, მაჯადოვებდა გრძნეულის ნადირობა. გამოვიდოდა ხვრელიდან, თვალებს უნებლიეთ მივაპყრობდი, მთელი ჩემი ყურადღება მისკენ მიექცეოდა, არც ერთი მისი მოძრაობა არ გამომეპარებოდა. როგორ ჰკვიანად მოქმედებდა, მიზანშეწონილად! ყოველ გამოსვლაზედ ახალ-ახალ ჰანგსა ხმარობდა ნადირობისას, ნელი და ფრთხილი მიპარვისას: მარჯვე, მელგარი თავდაცემისას.

"ხოლო გველი იყო უგონიერეს ყოველთა მხეცთა ქვეყანასა ზედა. გაიწაფა. დაბზინდა: ტყავი თუ გაიდრო და ახალ კანში მეჩვენებოდა. გაიზარდა კიდევ: დასქელდა, სიგრძე ემატა, მზეზედ თამაშობაც უფრო მოძრავი შევექმნა. ბევრჯერ ნახევრად წამოდგებოდა, ყელყელაობდა მალლობიდან. რა შესაზარი იყო ბოროტი! სურვილითა მსურდა მისი გაქრობა, დაუფიქრებლივ მივიდოდი მასზედ კეტით ხელში, თუ ბილიკის ნასახი შემემჩნია მასთან მიმყვანი.

* * *

-- საით მიემურები ეგრე, გამარჯვებასაც არ მეტყვი კარგ ნაცნობს? ---
პეტრე შენ? უკაცრავად, გენაცვა: ტანისამოსზედ ველარ გიცანი, სახეზედ კი ვერ შემოგხედე. ძალიან ვემურები, სამსახურში დამიგვიანდა. ბალლი გყავს შეუძლოდ, იმას დავტრიალებდი.

--- არა უშავს რა! ეხლა ხშირად ვნახავთ ერთმანეთს: თქვენი მეზობელი გავხდი, ბაიდრელაანთ სახლი ვიყიდე და იქ გადმოვალ ამ დღეებში.

---- ალექსასი?

- ჰო! ცოტა რამ ემართა, სხვა ნაღდად ჩავაბარე და...

- კარგი სახლია! ხელი მოგიმართოს ღმერთმა, მშვიდობაში მოგახმაროს.

კანი გამოეცვალნა ყვითელს: მიხაკის ფერი მაუდის ჩოხა გრძელი: იმფერივე მოგრძო ახალუხი: ზევიდან ვერცხლის ქამარი, ესე ორი თითის სიპრტყე, მოოქროვილი, უგობაკო: წაყვითანო ხუჭუჭი ქუდი: საათის ძეწკვი ოქროსი, სუფთა წაღები გაკრიალებული, ტოტებჩამოშვებული ვიწრო შალვარი უფრო მუქი: კოხტად გაკრეჭილი წვერი. დარბაისელ მოქალაქეს დაჰმსგავსებოდა, სუფთად მცხოვრებელს, ისევ ისე მოქნილი ტანი თითქო უძვლო, მხოლოდ ცოტა შესუქებულებოდა, დაბზინებულებოდა, წელში უფრო გასწორებულიყო: ბატონკაცური რამ იერი მიეღო. დავემშვიდობე. გრილი თითები ჰქონდა ლორწოიანი.

არ მამა მისი მეზობლად ჩამოსახლება. ჩემსა და მისგან შეძენილ სახლს შუა ერთი ქოხმანხილა იყო, ღარიბი დედა-შვილი სცხოვრობდა იქ. დედაც, ქალიც ნემსის წვერით გამოდიოდნენ. ვაჟკაცი მოჰკვდომოდათ, ჭერი დარჩენოდათ საკუთარი და დაჰყრდნობოდნენ მხოლოდ თავიანთ შრომას. ჩვენც გვიკეთებდნენ ცოტაოდენ საქმეს, გვეშველებოდნენ. ხელს ვატანდით რამდენადაც შეგვეძლო. უვაჟკაცი იყვნენ ქალაქის განაპირას და უხაროდათ კაციანი მეზობელი. ბოლოს ძალიანაც შეეჩვივნენ ერთმანეთს ქალებს, გული შეაწყვეს.

- ახ, ერთი მალე გავათხოვო ჩემი ფეფიკო! მაშინ თუნდ მოვკვდე, ჯავრი არაფრისა წამყვება, - იტყოდა ბაბაღე.

-- რა გული გაგტეხია, ჯერ ხომ ისევ ნორჩია ქალი.

- თუ კარგი კაცი შეჰხვდა, ფხიზელი და საქმიანი, იცხოვრებენ ღვთით: თითონ ფეფიკო ხელგამამავალაა, ახლა საკუთარი ბინა და რა უშავთ. არც მე ვარ ჯერ საბყარი, სხვის შესანახი: ცოტას რამ ვარგებ.

ამასა ნატრობდა ქალის დედა. ამაზედ ოცნებობდა თვითონ ფეფიკოც, თუმცა ხმას არ იღებდა, როცა მის გათხოვებაზედ ვლაპარაკობდით განსაკუთრებული დარდი აქვს. ამ პატარა სახლობასაც, ყველა ხელმოკლე ოჯახის საერთო დარდს გარდა, ის აწუხებდა, რომ მათი სახლი დაგირავებული იყო. როცა ფულის შეტანის დრო ახლოვდებოდა, ჭირი უმრავლდებოდათ: ძნელი იყო ნაღდის წინადვე შეგროვება, დღიურად ძლივს გამოდიოჯნენ: უნდა ესესხნათ და ნელ-ნელა გადაეხადათ თავნსარგებელი.

აი ამ პატარა ოჯახისა და ჩემ სახლის გვერდზედ ჩამოსახლდა ყვითელი პეტრე, ეხლა უკვე შეძლებულთ წრეში შეჭრილი, ფულით ძლიერი პავლეს ძე პეტრე. სულ რამდენსამე კვირაზედ გადააკეთა თავისი ახალი მამული. მორთო პატარძალივით. ჩეჩქივითა ჰქონდა ფული, არა ზოგავდა. ისე აცხოვრებდა თავის სახლობას, სიზმარშიაც ვერა ვნახავდი მისთანა ფუფუნებას.

- ხელის ჭუჭყია ფული: მიდის, მოდის, გზა-გზა კარგ ცხოვრებასა სთესავს. მნო უნდა გქონდეს თანხის მოგებისა, მისი ხარჯვისაც.

- მართალს ამბობ! თუ უნარი არა გაქვს, რას მოახერხებ?! მაინც მაოხარი, როგორ დაურუვე შენკენ ოქროს ნაკადულს?

- ქაღალდისას-თქო! მაგრამ ჰო! ჩემს ხელში ქაღალდის ფარატინიც ოქროს თირფიტებად გარდაიქმნება თილისმის ძალით. რა ჭკუა აქვს ეხლა ან

შინ დასტა-დასტა ქალაღდის დაგროვებას, ან ბანკში შეტანას?! ერთიც ვნახო, გააუქმეს ქალაღდის ფული, ან მიითვისეს ბანკის თანხები.

- მაშ რა უნდა უყოს მდიდარმა ფულსა?

- ქონებად აქციოს: მამულები იყიდოს ქალაქში, - სოფლად მიწა აღარაფრად ღირს ჩვენისთანა კაცისათვის. - სავაჭრო საქონელიდაამზადოს ბლომად, ძვირფასი ნივთეულობა შეიძინოს. უნდა ატრიალო თანხა დაუსვენებლივ.

- მაინც როგორ მოიგდე ხელში დიდი ფული?

- გეტყობა, მოხელე ხარ, ქალაღდს ჩასცქერი. თავი აიღე, დალოცვილო, გაიხედ-გამოიხედე. იცი რა ხდება? ერთს თვეზედ შეიძლება გამდიდრდე. ჩემი დუქანი სხვას გადავეცი. ვგონებ, გითხარი, ის დუქანიც, სახლებიც ეხლა ჩემია. ისევ ფეხზედ ვაჭრობა დავიწყე ხან წვრილ-წვრილად, ხან ბითუმად. ბაქო. ბათუმი, ერევანი, კავკასია, თრიალეთი. რა ვიცი, სად არ დავდივარ, რით არა ვვაჭრობ. ცხვარი, ძროხა, ნავთი, ბოსტნეულობა, ერბო-ყველი, ღვინო-არაყი, თამბაქო, ხორბლეულობა, თუ ფქვილი... ეხლა მთელ გემ საქონელსაც ვყიდულობ და იქვე ვასაღებ ადგილობრივ, თითქმის უნახავად. ბევრჯელ რამდენსამე საათში მანეთზედ თუმანი მოდის. ჰაზრიანად კი უნდა ყველაფერი, ნახტომი არ შეგეშალოს, თორემ ხრამია ახლო უძირო. მაინც აუცილებელია გამბედაობა, თავხედობამდის მისული გამბედაობა! - სთქვა პეტრემ.

და აუბზინდა თვალები, აუთამაშდა თვალთა ბაიაში მცურავი ცბიერებისა დაუნდობელი. შემვზარა. ხომ არ შევიმჩნევდი: ძლიერი კაცი იყო, მთელ ჩვენ უბანში სხვა არავინა სჯობდა ეხლა იმას შეძლებით და შეუპოვარი გამჭირიანობით: ვერც მოხერხებით და მოქნილობით. არც მიზეზი მქონდა მემყლავნებინა სიძულვილი: სიავკაცე არ მიუძლოდა ჩემ წინაშე.

გაუჭირდაო ბაბაღეანთ: ფული დასჭირდათ. მიმგზავნეს პეტრესთან. როცა ვუთხარი, რამდენი ფული უნდოდათ, სიცილად არ ეყო. ეგ რა ფულია, ერთი ღღის საგძალიო. მოიხმო დედაკაცი, უთამასუქოდ ჩააბარა ფული.

- რა ქალაღდი მინდა, ან რა სარგებელი?! მეზობლები ვართ და ესეთი ხელის გამართვა უბრალო საქმეა. არა, კეკუციჯან? - მიუბრუნდა თავის ცოლს.

- ოღონდაც! ამისთანა პატარა საქმეში თუ ვერ ვენდობით ერთმანეთს, მაშ რაღა მეზობლიბი ვყოფილვართ?! - დაუკრა კვერი კეკომ.

და ხელები გაპარწყა, ალბათ იმისთვის, რომ დაკვლანჭილ თითებზედ აელაპლაპებინა ძვირფასი ბეჭდები. მერ?ე რამდენი, ღმერთო ჩემო! ზღაპრულმა მელამ რომ კუდზედ აისხა ბეჭდების გროვა, კუდის წვერამდინ, ის გამახსენდა.

- მაინც მეხათრება.

- მაშ ხელსაქმეს გაგაკეთებინებთ და გამოგიქვითებთ: მიქეს შენი ქალი, კარგი მკერვალით.

შეიჩვიეს მადღიანი ქალები პეტრიანთ. მეც შევეჩვიე, თითქმის მივენდე. ისევ ვხედავდი გველს მის თვალებში, მაგრამ ამას მხოლოდ ჩემს კერძო განცდას ვაწერდი, რომელსაც არავითარი ფუძე არა ამოხდა სინამდვილეში.

* * *

ცხოვრება კი თანდათან ძნელდებოდა. ფასები ზღაპრულად იწევდნენ ზევით. ქალაქ ადგილას მხოლოდ ვაჭრებს და მტაცებლებსდა შეეძლოთ გაჭივრებულ ყოფასთან გამარჯვებულად ბრძოლა, ან რა ვიცი, ერთობ მოხერხებულებს. იწყეს ქონების გაყიდვა, რომ შიმშილით არ ამოხოცვილიყვნენ. შიმშით და ძრწოლით ვუყურებდი მომავალს: ველოდით, ძირს მოგვითხრიდა

ხვალინდელი დღე. რა ადვილად: ჩვენ ხომ ღრმად არა გვქონდა ფესვები გამდგარი, ძლივს მოვკიდებოდით კლდეს. ერთი შერყევაც და მოვსწყდებოდით ნიადაგს, უფსკრულისაკენ დავეშვებოდით.

ჩვენ მეზობელ ქალებს კი თითქო უფრო გაუმუქდათ: პეტრიანი ხელს უწყობდა მეზობლებს.

--- ალბად ებრალება. გულკეთილი თუ არის, თუმცა გველი უთამაშებს თვალებში, - ვფიქრობდი.

და მრცხვენოდა ჩემი საკვირველის განცდისა. როგორ გავამხელდი იმ გრძნობას?! ჩემი მაიკოსათვისაც არ მითქვამს. შეურაცხყოფდა კაცს ჩემი განცდა, მთლად უდანაშაულო ადამიანს. რომ გაეგოთ ეს ჩემი შთაბეჭდილება, იქნება კიდევ შემკრთალიყვნენ: შეიძლებოდა, აღარც კი გაჰკარებოდნენ იმ ოჯახს. ცოდვას, კაცზედ აუგისთქვა, აქაო-და შენზედ ცუდ შთაბეჭდილებას ახდენს ის: მისი საქმეებით შეაფასე ადამიანი: ნაყოფათ იცნობების ხეხილა.

ვცხოვრობდით. ვიბრძოდით ლუკმა-პურისათვის. ეხლა ერთითა პურითა სცხონდებოდის ადამიანი, ცარიელი პურით: სატანაზედ ოცნება შეუსაბამო შეიქნა. უზომოდ მძიმდებოდა უღელი ყოფნისა, იღარებოდა წახრილი ქედი, იცრცნებოდა, ადგილ-ადგილ კიდევ სკდებოდა. ცხიმი არსად იყო, წაგეპოხა გაღვერილი ტყავი.

მაინც არა უშავდა რა: ვიწროებში ვიყავით, ფართო გზისაკენ მივისწრაფოდით, ჭრელ-ჭრელი ოცნებით. ეხლა კი ვგვანდით ფრინველთა ცისათა, რომელნი არა შეიკრებენ, და მწირობის ჟამს შიმშილით იხოცებიან. ზამთრის დღეებში, ბუნების სიცარიელის ჟამს, თორემ ეხლა რა უჭირდათ ბედნიერებს: ყველა ხეზედ თუ ბალახზედ საზრდო მზამზარეული, ბუჩქებში თუ მდელოთა შორის ბინა უშურველი, ყველგან სითბო და სინათლე სამხიარულო.

ბედნიერები იქნებოდნენ ეს ჩიტუნებიც, კლდის წავაკებულზედ რომ იკრიბებოდნენ, მდელოთი დაფენილ მიუვალ ადგილას, თუ წყეული არ შესჩენოდათ იმათ დაუძინელ მტრად. რა დაიგემა! გაალაგა საცოდავები! მე მხოლოდ კვირა-უქმეში მქონდა დრო მეთვალყურეობინა. უთუოდ გამოინადირებდა. ჯავრი მამდიოდა მის დანახვაზედ, თან მოვჯადოვდებოდი და თვალს ვერ ვაშორებდი მის თვითეულმოდრობას. ზღაპარშია ნათქვამი:

"მოფრინდებოდის დღე ყოველ გველეშაპი ფრთოსანი და ჩანთქამდის რჩეულთაგანს კაცთა შორის. კაცნი იმა ქვეყნისა უმწეონი იყვნენ წინაშე გველეშაპისა მის და განიგდიან თვის შორის წილი. ზვარაკად დადებულსა მას სციან ჭამადი ფრიად, ჩააცმევდიან ბისონსა: უმღერდიან და უგალობდიან.

საწყლები! ალბათ არ იცოდნენ: იმისთანა მობყრობა ბევრადგააღრმავებდა ტანჯვას განწირულისას.

ჩიტუნები თითონ არ ირჩევდნენ თავის შორის მსხვერპლს, თვითონ გველი იბყრობდა თავის ზვარაკსა. არც იცოდნენ გულუპრყვილობმა განსაცდელის აუცილობლობა. არ ვიცი, ალლო ვერ აართვეს, თუ ახალ-ახალნი მოდიოდნენ და ძველებსაც იტყუებდნენ თავიანთი უზრუნველი ქიკჭიკით თუ ხტომა-ცელქობით.

გამოვიდა ჭრელი. ნაჩვევი გეზით წავიდა, ქიმზედ რომ ქვა იდვა, იმის პირდაპირ. გადაეშვა ელვასებურად. წყალწყალა მოჰხვდა, საბრალო წყალწყალა!

- დახელოვნდა წყეული! - ვიფიქრე.

იმისთვისა ვთქვი, რომ ეს ჩიტუნა უფრო მარდი იყო, ფრთხილი და დაუდგრომელი. პირველად იგემა გესლიანმა ლამაზი. შევბრუნდი შინ თითქო

კმაყოფილი, რომ დღესაც ვნაბე ჩემი სანახავი, თან შემძიმებული: ვაჟკაცი ვიყავ, ღონე კი არ მქონდა მომესპო ეს საცოდავობა, ზედ ჩემი ეზოს წინ რომ ხდებოდა, ის ბოროტება.

ძალიან ჭკვიან არსებად მიმაჩნდა ეხლა მე ჭრელი და მით უფრო საშიშრად, რამდენადაც გესლიანი იყო ის და ულმობელი.

-- რახან გადავდგავ ნაბიჯს მის საზიანოდ, უნდა კიდევ გამიმარჯვდეს და მთლად მოვსპო ის, თორემ ამემტერება, ჯავრს ამოიყრის: ჩამოცურდება ღამე, დაეხვევა ბაღლის აკვანს თუ ლოგინს და დამიგესლავს პატარებს. რა გაუმაგრდება ამისთანა მტერს?! კარ-ფანჯარის აფრაკ ადგილიდან შემოსრიალდება, უჩინარ რამ ხვრელითშამოვა, ვფიქრობდი შემკრთალი.

და ვცდილობდი არ მიმექცია ჩემზედ ბოროტი ქვემძრომის ყურადღება, მტრად არ გადამკიდებოდა, წყეული. გოგირდს თუ ათასგვარ სხვა წამალს ვაყრჩოლებდი ეზო-ყურეში, მცურავისათვის არასასიამოვნო წამალს, რომელსაც კი ვინმე მირჩევდა.

იწურებოდა ზაფხული, მალე მთლადაც დათავდებოდა. ჯერ ისევ ცხელოდა, მაგრამ მაინც შეეტყო ბუნებას გახუნება: ბოროტი სიბნელე თუ დამრულიყო ჩვენის ქვეყნისაკენ სითბო-სინათლის გასადევად, ბუნების კეთილ ძალთა შესაბორკავად, წყვდიადით, ყინვით ხალხთ საწამებლად.

ლამპარი ანთებული გქვონდა. ტახტზედ ვიჯექი ბაღლების შემოვიდა მაიკო აღელვებული.

- ცოტახან აქ გამოდი!

- რა იყო, რა ამბავია? - მივამახე შეშინებულმა.

მეგონა, გველი ჩამოსრიალდა ჩვენს ეზოში. გავყევი. ხელი დამიჭირა, ბაბაღეანთკენ წამიყვანა.

-- დახე, რაღაც უბედურებაა ამ საწყლების თავს - მითხრაიუოჩულით.

ლამპარი ენთოთ. ფარდა ჩამოუფარებელი დარჩენოდათ. დედაკაცი მოსთქვამდა უსიტყვოდ, ირხეოდა ტახტზედ ჩამომჯდარი, გადად-გადმოდიოდა: ხელებს ასავსავებდა შიგადაშიგ, ბრჭყალებად მოხრილ თითებს ბუწუწებზედ ჩამოისვამდა. ფეფიკო ტახტზედ მიგდებულისყო და ცდილობდა ხმა-ჩაწყვეტით ექვითინა: მხრებს აყოლებდა, თავს აწყვეტდა.

- შევიდეთ! მივეშველნეთ!

- რას ამბობ?! ჰხედამ, ისეთი ავი წაჰკიდებიან, თავიანთ თავსაც უმაღავენ. თუ შველა შეიძლებოდა, თუნდა ნუგეში, დაგვიძახებდნენ.

ჭკვაში დამიჯდა ნათქვამი: მაინც ჰაზრიანი იყო ჩემი მაიკო. ცოტა ხანს კიდევ ვუყურეთ მეზობლის უხმო ვაებას და გამოვბრუნდით. ფარდაც ჩამოაფარა დედაკაცმა.

- ჰა, ქალო, რა გგონია, რა უბედურება დაემართებოდათ?

- ვერაფერი მოგიფიქრია, ალლოთი მაინც ვერ მიმხვდარხარ?

- ვერა!

- მე კი წინაღვე ვგრძნობდი მაგათ უბედურებას, თითქმის ვიცოდი: სარკეში ვხედავდი.

- მაინც?

- ყვითელს ცოლ-შვილი შინ არა ჰყავს. ფეფიკო კი წინანდებურად დადიოდა მის სახლში: პეტრეს ცოლს დაევალებინა რამეების შეკერვა: ეთქვა, ოჯახსაც ხანდისხან მიხედეთ, ხომ იცით, ვაჟკაცი შინა საქმეში შეუღნებელია,

მსახურებს კი ადამიანი ვეღარ ენდობაო. თითონ ბაბალემ მიაშბო ეს. სანდო არ რაის ის კაცი: შემომჩნევია, როგორი ნდომით უყურებდა ქალს.

- შენა გგონია, გველმა დაიჭირა საბრალო წყალწყალა? ეჰ, სხვაზედ წაველ. გგონია, ხელში ჩაიგდო გაქნილმა გოგო?

- რა ვიცი?! რაღაცა საიდუმლო დარდი კი დაატყდათ თავს ამ საცოდავებსა და...

* * *

ამ შემთხვევების შემდეგ დადუმდა ბაბალეს პატარა ოჯახი, გაწვა, გაიტრუნა. ველოდით, გვეტყოდა დედაკაცი თავის დარდს, გაგვიზიარებდა თავის გაჭირვებას, რომ საქმით თუ ვერა, სიტყვით მაინც გვენუგემებინა კარგი მეზობელი. ამაოდ: სიტყვა არ დასძრა იმ შემთხვევაზედ. სხვანაირად დაგვიწყო მზერა, ეჭვიანი თვალთ. ფეფიკო ათასში ერთხელ გადმოირბენდა ჩვენთან და მაშინვე გაიქცეოდა, პირდაპირ არ შემოგვხედავდა. პეტრიანთან მთლად ამოიკვეთა ფეხი. იმათ სახლიდან აღარც სიცილი გაგვიგონია, აღარც ხმამაღლა საუბარი ხალისიანი. წინად კი იმათ კერაზედაც იყო შვების წუთები, გულახდილი სიცილი თავისუფალი. რა ვუყოთ, რომ ღარიბები იყვნენ, დაჩაგრულები?! საწყალსაც შეუძლიან სიცილ-ხალისი, თავის პაწაწა კმაყოფილების დაჩენა წუთიერი.

- სწორედ მართალია ჩემი ეჭვი: თუ სხვა რამ უბედურება მოჰხდომოდათ, ესე არ გაჩუმდებოდნენ, პირში წყალს არ ჩაიგუბებდნენ.

- ვატყობ! ხმასაც აღარ იყვბენ ყვითელ პეტრეზედ, სრულებით აღარ ახსენებენ იმის სახელს.

- აღარც მეზობლობა აქვსთ იმასთან. ქალი ეხლა ქალაქში ჩადის სამუშაოდ. შორს რად წავიდოდა უმიზეზოდ, როცა კარზედაც ბევრი ჰქონდა ხელსაყრელი ხელსაქმე?!
- წინად კი ხანდისხან სადილადაც იმათთან რჩებოდა.

- ალბათ იმან დალუპა საცოდავი: მაგარ სასმელს შეაპარებდა .ან ბანგსა და...

- რა იცი. იქნება ფული დაახარბა: ჩეჩქივითა აქვს ნაღდი.

- არა მგონია! მაშინ აღარ ატყდებოდა ბაბალე, სახლი უნდა

გავყვიდოვო: შეეჩვეოდნენ თავიანთ ყოფას და ქონების გაუყინავადაც კარგად იცხოვრებდნენ. არა. პატიოსნები არიან საწყლები: მხოლოდ უბედური რამ შემთხვევა ეწეოდათ.

ვეჭვობდით. ნამდვილ კი არაფერი ვიცოდით. პეტრეს ქცევას არ ეტყობოდა რამე ცვლილება ბაბალეანთ შესახებ. არც ეცალა ყვითელს ამისთანა წვრილმანისათვის. ვაჭრობდა, იჯარადრობდა, სცვლიდა საქონელს. ციბრუტივით დატრიალებდა. ახალ ნაყიდ სახლსაც საფუძვლიანად აკეთებდა, სულ სხვა სახეს აძლევდა. ფულს აღარც კი სთვლიდა: დასტა-დასტა ელაგა ჯიბე-უბეში. ალლო აერთვა ცხოვრებისათვის და მარჯვედ ასდევდა მის მღვრიე ტალღებს მცურავი

გამოცდილი, ყველა ფანდის მცოდნე. მორევისა თუ ჩანჩქერის, საფერ ყველა ყაიდისა. ისე დატენა სარდაფები, საძრაობა აღარა ჰქონდა საქონელს.

- ძლივს დავითანხმე ბაბაღე სახლის გაყიდვაზედ. ნეტა რად უნლოდა? მაინც ხომ ვერ შეინარჩუნებდა ამ საშინელ სიძვირეში: ვერ შესძლებს იცხოვროს ნიძის წვერით. სჯობია, დროზე მოიშოროს, - მომმართა პეტრემ.

- ძალიან გაუძნელდებოდა გაყიდვა: შვილივით უყვარდა ქობმახში

- გაუძნელდა. იტირა. მაინც გადაწყვიტა. ქალიც ძალიან დალონდა.

თითქო მტრულად დაგვიწყეს ყურება. მე კი მხოლოდ სიკეთე მინდა მათთვის.

დავაკვირდი პეტრეს ნათქვამს. ყველა მისი სიტყვა გათვლილი იყო.

გრძნობდა, შევატყვეთ, როგორი უნდობლობა ჩამოვარდა ბაბაღეანთა და მათ

შორის, თითქო მტრული განწყობილება, და ცდილობდა ჩვენი ჰაზრი სხვა

მხარეს მიემართა: ჰსურდა, გვეფიქრა, რომ მათ შუა უსიამოვნების მიზეზი

სახლის გაყიდვაზედ საუბარი იყო. ისეც კი შევატყვე, რომ ნათქვამიდან არაფერი

იყო მართალი: თითონ რომ დინჯად ამბობდა, დაჭეშმარიტებით, მისი თვალები

სულ სხვას მეუბნებოდნენ, მათში გათა-მაშებული გველი მაცთუნებელი.

- იმისთვის ვაძლევ ღირებულებაზედ ბევრით მეტს და ფულს არა

ვზოგავ, რომ ჩემთვის ძლიერ მარჯვეა და საჭირო ეს პატარა ადგილი: მინდა

ლამაზი სასახლე ავაგო, ზევიდან დავამშვენო ჩვენი თბილისი. ესე მოზდილი

ადგილი დამჭირდება, ამოდენა, - სთქვა პეტრემ.

და ხელი ისე შემოავლო ჰაერში, ჩემი სახლიც მთლად შიგ მოჰყვა, თან

დაკვირვებით შემომანათა მოუსვენრად მოთამაშე თვალები უქუთუთო.

მოვუწონე განზრახვა. გულთმისნობაც შევუქე ფიქრში: ჩვენ, მე და ჩემს მაიკოს,

ჯერ არაფერი გვეთქვა ჩვენი სახლის გაყიდვაზედ, არ გაგვემჟღავნებინა ეს

დარდი ერთმანეთისათვის, მაგრამ უსიტყვოდაც დარწმუნებული ვიყავით, რა

აუცილებელი იყო ეს ჩვენთვის ამისთანა გარემოებებში. თურმე ისიც გათვლილი

გვქონდა, რომ ადრე თუ გვიან ჩვენი სახლიც ამ სახალი ძალის ხელში

გადავიდოდა. ალბათ მოგვაჯადოვა იმ კაცმა. თითონ ხომ მთლად

დარწმუნებული იყო ყვითელი, რომ აისრულებდა წადილს. სანადიროდ

გამოსულ გაგეშილ გველს ვერ დაუსხლტებოდა მიზანში ამოღებულივერც ერთი

მსხვერპლი. ფულით ძლიერ პეტრეს რა შეუშლიდა ხელს. თავის სურვილის

ასრულებაში.

დამაღონა პეტრეს სიტყვებმა, თითქო შემთხვევით ნათქვამმა მისმა; არც

თუ დამაღონა. მენანებოდა უკვე განწირული ჩემი სახლი; არც თუ მენანებოდა.

სიტყვაც ხომ არ უთქვამს ცხადად, მხოლოდ მანიშნა. კარგი შემთხვევა აყო

ჩემთვის: დიდ ფასს ავიღებდი და ნაღდად. გაყიდვა მაინც არ ამცდებოდა: ზევ-

ზევით იწევდა ფასები ყველაფერზედ, მე კი საზრუნველი უფრო და უფრო

მემატებოდა.***

- ბაბაღეანთ კიდევ დაუჭერიათ ბინა ანჩხატის უბანში. მიწის პირადა

სდგას ოთახი, მაგრამ სანთიანი და ნათელი არისო. პეტრემ თურმე თითონ

ითავა მთელი საქმის წარმოება. ბარგსაც მე გადაგიზიდინებო, შეჰპირებია.

- რატომ! ცხენები ჰყავს და ეტლებიც აქვს, მაღლიც იქნება დაეხმაროს.

- იცი? კარგი კაცი მოჩანს ეგ პეტრე: ფულის მოგება რომ იცის,

ხარჯვაც ეშხიანად სცოდნია. შეეძლო ერთიორად ნაკლებ ფასში ეყიდნა სახლი,

მაგან კი დარდიმანდულად გადააპნია ფული.

- მეც ეგრე მოვიქცეოდი. მაგისთანა შნო რომ მქონდეს ფულის

მოგებისა.

- შენ იზამდი, სხვა არა. რაც უფრო მდიდრდება კაცი, იმდენად უფრო მუნწდება, კრიჟანგი ხდება, სისხლის მწოველი.

- ჰაზრიანი კაცია პეტრე, მოხერხებული. ალბათ ეხლანდელ დროს აღარ შეკმევნის ისეთი სიძუნწე: დრო თუ უთხრობს, ხერხივით გაჰქონდეს და გამოჰქონდეს კაცს, თავისაკენ ერთი ათად მეტი, რა საკვირველია.

- ეგრე გგონია?

- დარწმუნებული ვარ, რომ აქაც მაგისი გულუხვობა გაანგარიშებულია და გათვალისწინებული, თუმცა არ ვიცი, რა გზით და როგორ.

- ძალიან ხელსაყრელად კი გაყიდეს ბაბალეანთ სახლი: სხვა მაგისთანა მუშტარს ვერ იშოვნინდნენ.

დავრწმუნდი, ჩემს მაიკოსაც უიმედოდ მიაჩნდა სახლის შენარჩუნებაზე ზრუნვა, უსარგებლოდაც, რაკი ამისთანა. შემთხვევა მოგვდგომოდა კარს.

დავლონდი. გონება მეუბნებოდა, ნულარ ეწინააღმდეგები მოსულ შემთხვევას, მხოლოდ რაც შეიძლება მეტი ისარგებლე, შენკენ გადახარე გედის სასწორით.

გული არ ემორჩილებოდა ფიქრს, კვნესოდა, როცა წარმოვიდგენდი, რომ სურვილით შეძენილი ბინა ხელიდან უნდა გამეშვა. მაგრამ რა შუაში იყო აქ გრძნობა?! აღებ-მიცემა ხდებოდა ჩემთვის სასარგებლო და უნდა

დავმორჩილებოდი ანგარიშს.

დაღონებული შევეყურებდი კლდეს. ჩაფიქრებული იდგა შუბლდადარული. საუკუნო ფიქრს მოეცვა მისი გონება, სამარადისოს. იმ ჟამს ველარა ჰხედავდა უზარმაზარ ქალაქს, რომელს ტალღები შეერთყორცა მის ფერდობებზე: ვერა გრძნობდა დაუდგრომელ ცხოვრების დენას, რომელიც დუღდა და გადმოდიოდა. მისთვის ჭიანჭველათა ბუდე თუ იყო ეს, სად ფუინი გაჰქონდა მწერს თვალთუჩინარს

- ნუ შეაშფოთებ, ჭიავ უმწეოვ, დიდებულ ბუმბერაზის ყოფას გარინდებულს, ნუ დაარღვევ მის ყუჩილს საუკუნოს! იცის ძლიერმა: მხარებს შებერტყავს ჟამითი-ჟამად, საუკუნეთა უწყვეტ დენაში, და მტვრად იქცევა მის კალთებზედ ნაგები ყველა, გრიგალის საზიდ კორიანტელად. არც ის იცოდა ეხლა ღრმად ჩაფიქრებულმა, რომყვავილნი იშლებოდნენ მის ახოვან მკერდზედ, სირნი ხარობდნენ, გველნი ავობდნენ, მხეცქმნილნი კაცნი ერთმანეთს სჭამდნენ. ეს ყველა სხლტებოდა სალ კლდეზე ღრმად ჩაფიქრებული ბუმბერაზისა. ვინ სცნას მისი ფიქრი საუკუნე?! ვინ განსჭვრიტოს რას ჰხედავს იგი თვის სიმაღლიდან, რა მომავალმა?!

ძალიან ცხელოდა. თუმცა შემოდგომის დღე იყო. იცის: უკანასკნელად გაიბრძოლებს სიცხე და... შემოდგომის დღე ზაფხულისას გადააჭარბებს.

ფრინველები ჯელგა-ჯელგა დანავარდობდნენ. ბარტყებიც მთლად დაზრდოდათ, დედა-ჩიტებში ვერ გამოარჩევდით. ხალისობდნენ ერთად, ქეიფობდნენ, ზეიმობდნენ თავისებურად. კლდის წავაკებული უეცრად აივსო ფრთოსან სტუმრებით: დაპურებულ ბალახს ეწვივნენ. მწარედ გამელიმა: თითონვე მოდიან-მეთქი მტაცებელთან, ვინ იცის, მათში რომელია განწირული.

დღეს დაიგვიანა მცურავმა. თუ ეძინა გესლიან სიბოროტეს მიუვალ ხვრელში: ან იქნება სიამოვნებდა მსხვერპლთა ჭიკჭიკით. მუსიკასავით შეესმოდა მათი ჟღივილი, ხორცთა მატკობელ შეწყობილ ხმებად. საკვირველია: მწყინდა, რომ იგვიანებდა: გულს შემაკლდებოდა, თუ არ გამოსულიყო, ბოროტსაც ეჩვევა საცოდავი გული კაცისა. გამოვიდა. ყელი მაღლა აიღო, მიიხედ-მოიხედა. გააღო საშინელი პირი, ენა გაალავლა ვა ორკაპიანი. მყის გაეკრა სალს. მსწრაფლ

გასრიალდა. პირდაპირ გადაეშვა და... საწყალი ჩიტუნები; ერთს რომ პირი სტაცა, მეორე ტანის ხლართში მოიყოლა, ანაზდად შეკრულ რგოლში ტანისა. მაგრა თუ შემოესალტა ბეჩავს, რომ პირს აღებდა, უძრავად შეჩერებული. გადანთქა ერთი, მეორე მეორეც. აცურდა ზევით. მორთო სისინი. გაიშხლართა გახურებულ ფიქალზედ. თბებოდა, სტკბებოდა, ტანს ალეღვებდა.

საშინელი ჯავრი მომივიდა, ბრაზი უღონო. მზისა სინათლე და სითბო სანეტაროდ ამ გესლიანსა! სიცოცხლით სავსე ლამაზი არსნი გამოსაკვებლად დაუნდობელსა! ვინ სთქვა, ბოროტსა კეთილი დასძლევს, ბნელსა განდევნის ნათელთა სხივი?!.. რად შეივრდომე, კლდეც ფიქრიანო, ბნელის ნაშენი.

- რაღა ძალიან ჩაფიქრებულხარ, გადაწყვიტე და გაათავე! - მომესმა პეტრეს ხმა და გამომარკვია.

ვიცოდი რაზედ მეტყოდა მეზობელი: ვგრძნობდი, აუცილებელი იყო მისი ნება, ბედისწერასავით შეუძმარებელი, და მორჩილად ვუპასუხე:

- კარგი! ადრე თუ გვიან ხომ უნდა შეველიო ამ მამულს და რაღად გაუშვა მარჯვე შემთხვევა?!

- იმისთვის გეუბნები, ჩემო გობრონ, რომ სხვაგან უნდა წავიდე კარგახნობით და ბარემ გაგითავებთ საქმეს ბაბალესაც, შენც. რახან ვაკეთებ სახლეპს, მინდა საფუძვლიანად გავაკეთო, ფართოდ გავწიო. ფასი?

-- რა უთხრა? იცი, რაც დამიჯდა ეს მამული და ეხლა ხომ ფული ერთი ხუთად იაფია.

- ერთი ათად და მეტადაც, ჩემო კარგო! ვიფიქრე მაგაზედაც და აი ჩემი ფასი. დამტკიცებაზე და საქმის წარმოებაზე ხარჯი სულ ჩემია. ბაბალესთანაც ვუთხარი მათი სახლის ფასი. თქვენ მარტო ხელს მოაწერთ. ფულს ეხლავე გაბარებთ ნაღდათ. სიტყვას დავაგდე, ბარგი გადაგიზიდონ ჩეკმა ბიჭებმა. ისეთი თანხა დამისახელა, მე თავის დღეში ვერ გავბედავდი, იმდენი მომეთხოვნა. ჩემი მაიკოც კარებში იდგა. მარჯვენა ხელი ყბაზე მიედგა, მარცხენაზე ნიდაყვი დაეყრდნო და ისე გვიყურებდა დაფიქრებული. დავთანხმდით. რა გვეთქმოდა?!

ერთის დაკვრით მოგვსპო, ჭრელმა პეტრემ ჩვენ და ბაბალესანი. როგორც ყვითელმა გველმა წყვილი ჩიტუნა. რა ლბილად! რა ძლიერად! კმაყოფილი წავიდა სოვდაგარი თავის სახლისაკენ, ნელ-ნელა მიცურავდა ტანის ოდნავ ხლაკვნით. - ცხოვრების ტაბლა მაგათი არის, ყვითელი გველისა-ჭრელი პეტრესი! - მომესმა მკვეთრად.

მეც ესე ვფიქრობდი.

გონების სარკემ უეცრად დამისახა ბალღობისას ნანახი სურათი: ცხელოდა საშინლად. გამოწმენდილზე გაჩნდა ფრთაწათეთრო ღრუბელი გულშავი. ანაზდად გადაეფინა კამკამ ლაჟვარდსა: კაკლის ტოლა სეტყვა წამოვიდა. ყინვის გულა ხტოდა, ცეკვავდა ხმელ ნიადაგზე. ქარბუქი, ღვარი. არემარე თან წამოიღო. გადიდარა. გორის ძირას ზვინი დამდგარიყო ღვარის ნაზიდი ქვიშისა, თუ ქვის ნალექისა და მის ნაშალში უზარმაზარი გველი გამხლართული, ამობრუნებული. სეტყვამ თუ მოასწრო და ჩააქვავა, ღვარმა თუ ზიდა გესლით აღსავსე.

- ჭრელსა პეტრესაც, იმ ყვითელ გველსაც ღვარი მოუსპობს ყოფას გესლიანს, ღვართქაფის ძალა, ხალხთა ტალღები!

- ვინ იცის, ვინა?!